[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 636

ਸੁਬੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 7176 ਆਫ 2015)

09 ਫਰਵਰੀ, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ

ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988: ਧਾਰਾ 166 - ਗੁਣਕ - ਘਾਤਕ ਹਾਦਸਾ - ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ 14 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪੇ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ - ਆਯੋਜਿਤ: ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ - ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:
ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ 14 ਦੀ ਬਜਾਏ 18 ਗੁਣਕ ਲਗਾ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਰਕਮ 37,800/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਣਕ 18 ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ 6,80,400/- ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 5] [639- ਐਫ- ਜੀ]

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਨਰੋਥਰ (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 121: [2009] 5 ਐਸਸੀਆਰ 1098; ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 6 ਐਸਸੀਸੀ 347: [2015] 7 ਐਸਸੀਆਰ 207 - ਨਿਰਭਰ।
ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਜੈਅੰਤੀਲਾਲ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮਕਰਨ ਰਾਮਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 2 ਐਸਸੀਸੀ 180 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 180	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 1
[2009] 5 ਐਸਸੀਆਰ 1098	'ਤੇ ਨਿਰਭਰ	ਪੈਰਾ 3
[2015] 7 ਐਸਸੀਆਰ 207	'ਤੇ ਨਿਰਭਰ	ਪੈਰਾ 3

ਸੁਬੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2015 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7176।
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ 02.12.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2012 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 330 (O&M) ਵਿੱਚ।
ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ (ਡਾ. ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਲਈ), ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।
ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਅਸ਼ਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।
ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ **ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.** ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ: ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਜਯੰਤੀਲਾਲ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮਕਰਨ ਰਾਮਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਣਕ 14 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ?

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ, 22.09.2009 ਨੂੰ ਹੋਏ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਸਮੇਂ 23 ਸਾਲ ਸੀ, ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ 40 ਤੋਂ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਆਮਦਨ ਲਗਭਗ 4,200/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਅਤੇ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਸੀ, ਨੇ 2,100/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੇ "ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ" ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਣਕ 15 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 2012 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 330 (O&M) ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੋਰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਣਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਣਕ 14 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਜਯੰਤੀਲਾਲ ਮੋਦੀ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਗੁਣਕ 18 ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 23 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ) ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ

ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ।

4. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 22.09.2009 ਨੂੰ 23 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ 40 ਤੋਂ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਜੈਅੰਤੀਲਾਲ ਮੋਦੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਣਕ 14 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਅਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ। ਅਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 11 ਅਤੇ 12 ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"11. ਬਾਕੀ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਣਕ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 13 ਨੂੰ ਗੁਣਕ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਗੁਣਕ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ, ਇਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਪਰ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਭਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਔਸਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ

“36. ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ (a) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ। (b) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ; ਅਤੇ (c) ਨਿਰਭਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ (i) ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜੋੜਾਂ/ਕਟੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਟੌਤੀਆਂ; ਅਤੇ (iii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਕ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।”

12. ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉੱਪਰ), ਪੈਰਾ-19 ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਦਮ 2 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ।

ਸੁਬੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.]

ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:

“19. Xxxx xxxxxx xxxx

ਕਦਮ 2 (ਗੁਣਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ)

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਢੁਕਵਾਂ ਗੁਣਕ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਹਾਦਸੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗੁਣਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।“

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੁਣਕ 18 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ।

5. ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ 14 ਦੀ ਬਜਾਏ 18 ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਰਕਮ 37,800/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਣਕ 18 ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ 5,29,200/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 6,80,400/- ਰੁਪਏ (ਛੇ ਲੱਖ ਅੱਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਰ ਹੈੱਡਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਟੱਲ ਰਹੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ 9% (ਨੌਂ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਲਾਗਤਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ